

Кафедра управління та адміністрування

Схвалено:

На засіданні кафедри управління та
адміністрування

Протокол № 9 від 18 червня 2024 р.

Завідувач
кафедри

Юлія Малашенко

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Вступ до спеціальності»

Спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

Спеціалізація: _____

Кременчук, 2024

Розробники силабусу навчальної дисципліни:

Івко Андрій Володимирович – старший викладач кафедри управління та адміністрування

Викладач:

Івко Андрій Володимирович – старший викладач кафедри управління та адміністрування

Силабус розглянуто на засіданні кафедри управління та адміністрування
Протокол № 9 від «18» червня 2024р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Вступ до спеціальності
Шифр та назва спеціальності	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	5 кредитів / 150 год Лекції: 52 Практичні заняття: 16 Самостійна робота студентів: 82
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://krm.maup.com.ua/methodical-support-of-educational-disciplines/

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Івко Андрій Володимирович	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	старший викладач кафедри управління та адміністрування
Контактна інформація викладача:	
E-mail	ivko@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+380985603881
Телефон кафедри	(0536) 75-88-58
Портфоліо викладача	https://krm.maup.com.ua/department-of-management-and-administration/

3. Анотація курсу

Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців цілісного уявлення про систему фінансових відносин та побудову фінансової системи держави, визначення основних сфер майбутньої діяльності; ознайомлення студентів з теоретичними основами вивчення фінансів, які будуть розширені при подальшому вивченні фінансових дисциплін.

Предмет курсу: грошові відносини, які виникають в процесі розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства в зв'язку з формуванням грошових накопичень у суб'єктів господарювання і держави і використання їх для фінансування потреб господарників та всього суспільства.

Пререквізити: Дисципліна є базовою при підготовці фахівців з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Постреквізити: Знання та вміння, отримані в рамках курсу, є необхідною основою для вивчення в подальшому наступних освітніх компонентів ОПП: «Основи фінансів», «Фінанси, гроші та кредит», «Фінанси підприємств», «Банківська система» тощо.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Дисципліна Вступ до спеціальності забезпечує формування наступних компетентностей та результатів навчання, визначених в освітньо-професійній програмі «**ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**»:

Загальні компетентності	ЗК 6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
	ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Спеціальні компетентності	СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
Результати навчання	ПР 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
	ПР 2. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
	ПР 10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних,

5. Зміст навчальної дисципліни та розподіл бюджету часу

Тема 1. Зміст та особливості підготовки фахівців за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Академічна доброчесність у освітньому процесі.

Болонська декларація про ступені в освітній підготовці. Цілі бакалаврської підготовки. Результати, набуті на першому циклі підготовки, і можливість працевлаштування. Проблеми підготовки фахівців для фінансової системи.

Реалізація академічної мобільності студентів українських вишів. Система оцінювання знань як передумова академічної мобільності студентів. Національна рамка кваліфікацій і документи, що засвідчують рівні кваліфікації.

Наукові школи фінансового спрямування і їх розвиток в українських університетах.

Поняття академічної доброчесності в сфері якості вищої освіти. Фундаментальні цінності та принципи академічної доброчесності в контексті якості вищої освіти.

Тема 2. Економічна природа і призначення фінансів.

Предмет та об'єкт дослідження науки про фінанси. Завдання та структура фінансової науки. Загальнонаукові і конкретно-наукові функції фінансової науки.

Історичний аспект виникнення фінансів. Передумови виникнення фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Фінанси як економічна категорія. Фінанси як економічні відносини і як грошові фонди за рівнями управління економікою. Об'єкт, суб'єкт та функції фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Характерні ознаки фінансів. 8 Склад фінансових відносин. Фонди грошових коштів: централізовані і децентралізовані. Взаємозв'язок фінансів з іншими вартісними категоріями.

Моделі фінансових відносин.

Тема 3. Фінансова система та фінансова політика.

Суть фінансової системи, її склад та принципи побудови. Загальна характеристика сфер і ланок фінансової системи. Проблеми розвитку фінансової системи в Україні. Зміст та призначення фінансової політики. Види фінансової політики (бюджетна політика, податкова політика, грошово-кредитна політика, інвестиційна політика, митна політика), їх характеристика. Типи фінансової політики: жорстка регламентація; помірна регламентація; політика мінімальних обмежень. Методи

реалізації фінансової політики: політика економічного розвитку, політика стабілізації, політика обмеження ділової активності. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Особливості сучасної фінансової політики України.

Тема 4. Фінансовий механізм.

Суть фінансового механізму. Фінансовий механізм та його складові елементи: фінансове планування й прогнозування; фінансові показники; нормативи, ліміти, резерви; стимули і санкції; система управління фінансами. Структура фінансового механізму. Зведені та індивідуальні фінансові показники. Цілі фінансового планування. Зміст і функції фінансового планування. Принципи фінансового планування (наукова обґрунтованість; єдність фінансових планів; безперервність; стабільність). Методологія фінансового планування. Види та сутність фінансових планів. Сутність збалансованості фінансового плану. Бюджет (кошторис) як інструмент фінансового планування. Гнучкість планування та його значення для підприємства. Види фінансового планування за плановим періодом. Ревізія та аудит. Система фінансових балансів.

Управління фінансами та його складові елементи. Організація управління фінансами в Україні. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Розподіл функцій в управлінні фінансами між державними органами. Функції Міністерства фінансів України та його структурних підрозділів в управлінні фінансами. Зміст, сфера та принципи фінансового контролю. Об'єкти та суб'єкти фінансового контролю. Класифікація фінансового контролю. Форми та методи фінансового контролю. Організація фінансового контролю в Україні. Відмінності фінансового контролю та аудиту.

Тема 5. Державні фінанси.

Сутність та значення державних фінансів. Склад державних фінансів: сукупність усіх бюджетів держави; централізовані (прибутки державних підприємств і організацій; надходження від державного страхування; прибуток і надходження від зовнішньоекономічної діяльності держави; надходження від населення) і децентралізовані (прибуток; амортизаційні відрахування; кредит банку; кредиторська заборгованість; кошти, отримані від випуску цінних паперів) фонди цільового призначення; фінанси підприємств і організацій державної та комунальної форм власності; державний кредит; державне особисте і майнове страхування.

Особливості діяльності фінансистів в секторі державних фінансів.

Призначення бюджету в економіці. Державний бюджет як економічна категорія. Функції державного бюджету (акумулятивна, розподільча, контрольна). Види державний бюджетів. Структура бюджетної класифікації в Україні – прибутки бюджету; витрати бюджету; фінансування бюджету; державний борг. Функціональна структура витрат бюджетів. Бюджетна система України. Склад бюджетної системи України. Використання бюджету у процесах регулювання економіки та забезпечення добробуту населення.

Призначення податків у економічній системі держави. Історичний аспект виникнення і розвитку податків. Функцій податків: фіскальна, розподільча, регулююча. Податкова система України: загальнодержавні та місцеві податки і збори. Види і форми податків. Принципи створення податкових систем.

Сутність державного кредиту, його роль, функції та характерні ознаки. Класифікація державних позик та форми державного кредиту. Державний борг: сутність, види та обслуговування.

Тема 6. Місцеві фінанси.

Сутність місцевих фінансів. Територіальна громада. Компетенції місцевого самоврядування.

Роль місцевих бюджетів в економічному і соціальному розвитку регіонів. Доходи і видатки місцевих бюджетів.

Державна регіональна фінансова політика. Вертикальний та горизонтальний фіскальний дисбаланс, фінансове вирівнювання. Депресивна територія.

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання.

Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання. Характеристика організаційно-правових форм суб'єктів господарювання. Категорії „підприємництво” та „підприємство”.

Основи організації фінансів суб'єктів господарювання (підприємств) реального сектору економіки. Функції фінансів підприємств: забезпечуючи, контрольна, розподільча. Сфера фінансових відносин підприємств. Принципи організації та функціонування фінансів підприємницьких структур.

Джерела формування та розміщення фінансових ресурсів суб'єктів господарювання (підприємств): їх склад і характеристика (власні, позичені, залучені). Поняття статутного, резервного капіталу, додатково вкладеного капіталу, нерозподіленого прибутку. Оборотні та необоротні активи підприємства.

Особливості роботи фінансистів на підприємствах.

Тема 8. Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення. Структура фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків (за терміном обігу фінансових активів; за видами фінансових активів, що обертаються на ринку; за умовами обертання фінансових активів; за організаційними формами; за умовами передачі фінансових активів в користування тощо). Суб'єкти фінансового ринку.

Фінансові активи та фінансові інструмент.

Функції фінансових посередників в економіці. Класифікація фінансових посередників. Характеристика небанківських фінансово-кредитних установ: страхова компанія, кредитна спілка, компанія по управлінню активами, інститут спільного інвестування тощо.

Валютний ринок та його функції. Валютна цінність, валюта. Умови конвертованості валют. Валютні операції.

Кредитний ринок. Структура, особливості організації.

Ринок цінних паперів: функції, структура (організований та неорганізований ринок, первинний та вторинний тощо). Характеристика інструментів ринку цінних паперів: пайових, боргових, похідних. Особливості випуску та обігу акцій, облігацій, веселів тощо.

Тема 9. Страхування та страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Принципи страхування.

Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований отримувач.

Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів.

Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

Перестраховування. Необхідність і роль перестраховування в забезпеченні сталості страхових операцій.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній.

Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 10. Банківська система.

Зміст і завдання діяльності банків на ринку. Економічна сутність банків. Функції банків. Класифікація комерційних банків.

Одно- та дворівневі банківські системи. Характеристика пасивних операцій банків. Порядок формування статутного фонду банку. Ресурси комерційних банків: власні, залучені.

Характеристика активних операцій банків: кредитні, інвестиційні. Умови банківського кредитування. Портфелі цінних паперів банку. Банківські послуги.

Центральний банк та його роль в економіці. Функції Центрального банку та його повноваження.

Завдання підготовки фахівців банківської справи.

Тема 11. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові відносини. Світовий фінансовий ринок. Тенденції світового фінансового ринку, чинники, що їх визначають. Відмінності міжнародних фінансових ринків від національних. Сегменти міжнародного фінансового ринку.

Загальна характеристика міжнародних фінансових організацій.

Організації системи ООН. Регіональні банки розвитку. Банк міжнародних розрахунків. Паризький і Лондонський клуби.

Міжнародний валютний фонд. Держави-члени фонду та їх квоти. Органи управління Фонду. Джерела створення ресурсів Фонду та їх використання.

Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції і розвитку. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє: інвестиційно-гарантійне агентство.

Валютно-кредитні та фінансові організації європейських країн. Організації Європейського Співтовариства. Європейський банк реконструкції та розвитку.

Участь України в міжнародних фінансових організаціях. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу (год)		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
I семестр			
Тема 1.	2	-	2
Тема 2.	6	2	4
Тема 3.	6	2	6
Тема 4.	4	2	6
Тема 5	6	2	6
Тема 6.	2	1	4
Тема 7.	8	2	6
Тема 8.	6	2	6
Тема 9.	4	1	6
Тема 10.	4	1	6
Тема 11.	4	1	6
Есе «Я -фінансист, який працює у»			10
ІНДЗ			16
Всього годин:	52	16	82

6. Методи навчання та система оцінювання

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Проблемно-орієнтовані лекції: кожна лекція починається з постановки практичної проблеми, яка вирішується протягом заняття.

Робота на **практичних заняттях** передбачає опрацювання лекційного матеріалу та виконання практичних завдань.

Самостійна робота також передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів (підручників, навчальних посібників тощо), написання Есе на тему «Я -фінансист, який працює у» та виконання індивідуально-дослідного завдання.

Написання студентами есе на тему «Я -фінансист, який працює у» передбачає написання невеликого за обсягом прозового твору, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки студента з приводу майбутньої роботи у різних сферах діяльності його, як фінансиста і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми.

Есе оцінюється у 5 балів.

ІНДЗ. Реферат на тему.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) має за мету сформувати у студентів перші навички навчально-дослідної діяльності з певної теми дослідження, формування культури академічної доброчесності, навички оформлення академічних текстів тощо.

Тему ІНДЗ студент обирає довільно і самостійно на початку вивчення дисципліни.

Тематика ІНДЗ:

1. Структура доходів та витрат державного бюджету України за 2 роки.
2. Динаміка та структура внутрішнього боргу країни (за 3 роки).
3. Використання інструментів монетизації бюджетного дефіциту в Україні.
4. Аналіз динаміки процесів інфляції (дефляції). Причини та наслідки.
5. Стан банківської системи України. Проблема стійкості банківської системи.
6. Динаміка кредитування суб'єктів господарювання в Україні (за 3 роки): характеристика строкової, валютної структури, цільового призначення позик.
7. Складові та параметри кредитного ринку України в динаміці (суб'єкти, ставки) за 3 роки.
8. Динаміка споживчого кредитування в Україні (за 3 роки): характеристика строкової, валютної структури, цільового призначення позик.
9. Параметри страхового ринку України за останні 2 роки: кількість страхових компаній, їх розподіл за видами страхування, обсяги страхових виплат.
10. Функцій центрального банку, які забезпечують реалізацію стратегічних цілей економічного розвитку.
11. Функцій центрального банку, які відповідають за регулювання грошової маси в обігу. (впродовж останніх 5 років).
12. Стан валютного ринку України (в динаміці).
13. Динаміка курсу гривні (за 3 роки).
14. Зміни складових платіжного балансу України за 3 роки.
15. Валютне регулювання в Україні: мета, інструменти, заходи.
16. Роль та значення офіційних золотовалютних резервів країни. (впродовж останніх п'яти років).
17. Динаміка золотовалютних резервів України за останні 5 років.
18. Управління центральним банком офіційними золотовалютними резервами країни.
19. Динаміка зовнішнього боргу країни за останні 5 років.
20. Оптимізації розміру золотовалютних резервів країни відповідно до обсягів зовнішнього боргу та імпортних операцій.

Робота з інформаційними джерелами: Студенти мають вивчати базову і додаткову літературу, технічну документацію, періодичні видання та професійні Інтернет-ресурси.

Підготовка до контрольних заходів: Систематична підготовка до всіх видів поточного та підсумкового контролю, включаючи модульні контрольні роботи, екзамен.

Науково-дослідна робота (за бажанням): Участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети та завдань дослідження	3 бали
2.	Складання плану роботи	2 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	4 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції	3 бали
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	3 бали
Разом		15 балів

Таблиця розподілу балів (Екзамен)

Тема/завдання	Робота на практич./семінар. занятті	Самостійна робота	Всього
Тема 1.	-		-
Тема 2.	4		4
Тема 3.	4		4
Тема 4.	4		4
Тема 5.	4		4
Тема 6.	4		4
Тема 7.	4		4
Тема 8.	4		4
Тема 9.	4		4
Тема 10.	4		4
Тема 11.	4		4
Есе «Я -фінансист, який працює у»		5	5
ІНДЗ		15	15
Екзамен			40
Загальна кількість балів за семестр			100

До екзамену допускаються студенти, які виконали усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумкова оцінка з дисципліни складається з двох складових: стартової (заходи

поточного контролю, максимум 60 балів) та екзаменаційної (завдання на іспиті, максимум 40 балів).

Система оцінювання та вимоги.

Система оцінювання для такої дисципліни побудована так, щоб максимально заохочувати активну роботу студентів протягом усього курсу. Вона повинна об'єктивно відображати як теоретичні знання студента, так і, що найважливіше, його практичні навички.

Робота на практичних заняттях оцінюється за активністю, правильністю виконання завдань та здатністю пояснити свої дії.

Самостійна робота включає опрацювання додаткових матеріалів та виконання невеликих домашніх завдань (напр., складання калькуляцій, облікових регістрів, форм фінансової звітності та аудиторських документів).

Екзамен передбачає відповіді на теоретичні питання (у вигляді тестових завдань) та розв'язання комплексної практичної задачі.

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наявність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

8. Політика курсу:

Для успішного засвоєння курсу здобувач освіти має регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно та якісно виконувати всі завдання для самостійної роботи та практичні завдання. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані у встановленому порядку. Курс передбачає дотримання принципів академічної доброчесності. Усі роботи (практичні, самостійні, контрольні) мають бути виконані самостійно. Виявлення плагіату, списування, фабрикації чи фальсифікації даних призведе до анулювання роботи з оцінкою «0».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C	задовільно	
68 - 74	D		
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Фінанси : навч. посібник / С. П. Стеценко, В. В. Титок, Н. В. Лисиця [та ін.] ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - Київ : КНУБА, 2024. - 189 с.
2. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Фінанси. Підручник. К.: «Ліра-К», 2020. 600 с.
3. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
4. Коваленко Д.І., Венгер В.В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 578 с.
5. Ярошевич Н.Б. Фінанси, гроші та кредит. Підручник. Львів: Новий світ-2000. 2024. 414 с.

Додаткові:

1. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Харків: «Діса плюс», 2020. 312 с.
2. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси: навч. посібник. – Київ.: ПВНЗ «ІЕЕП», 2019. – 388 с.
3. Шевченко С. О., Трещов М. М., Мунько А. Ю. Управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади : навч. посібник / С. О. Шевченко, М. М. Трещов, А. Ю. Мунько. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 392 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
6. Система розкриття інформації на фондовому ринку України. URL: www.smida.gov.ua